

Türk Tabipleri Birliği

— Turkish Medical Association —

T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ,
İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĐÜ
Mustafa Kemal Mahallesi
Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9. km. No:278
Çankaya/ANKARA

053/2017

10.01.2017

T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ, İZİN VE DENETİM
GENEL MÜDÜRLÜĐÜ'NE

ANKARA

Konu: İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu (İDK) toplantısında görüşülmek üzere Çırpılar Entegre Termik Santrali Çevresel Etki Deđerlendirmesi Raporu itirazı **Çanakkale ili Yenice ilçesi sınırlarında TAŞZEMİN İNŞ. MADENCİLİK ENERJİ ÜRETİM SAN. VE TİC. A.Ş. tarafından yapılması planlanan Çırpılar Termik Santrali (200MWe/203MWm/570MWt) Kül Depolama Sahası, Kömür İşletme İle Kırma Eleme Tesisi projesi ÇED raporu yayınlanmış, 21.12.2016 tarihinde halkın görüşüne açılmıştır.**

İtiraz Metni

Sadece 18 yıllık rezervi çıkartma pahasına en az 30 yıl boyunca çalışacak bir yatırımın yapıldığı, Çanakkale'de çalışan ve izin süreçleri ile 10 bin MW'a ulaşması olası kömürlü termik santrallerine bir tane daha eklenmesi talebi; 18 tane sivil toplum kuruluşunun üyesi olduğu Temiz Hava Hakkı (THH) Platformu'na da üye olan kurumumuz, kömürlü termik santrallerinin çevre ve halkın sağlığına birikimli /kümülatif etkilerinin dikkate alınmadığı ve olabilecek olumsuz sonuçların öngörülemediğini düşündürmektedir.

Çırpılar Kömürlü Termik Santrali'nin, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı duyuruları ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu veritabanına göre işletmedeki 3 kömür santrali, inşa halindeki 2 kömür santrali ve proje aşamasındaki 10 santrale eklenmesi ve Çanakkale'de 14.500 MW'lık kömür kurulu gücüne ulaşılması ile iklim, doğa ve yaşamın geri dönüşümsüz olarak zarar görmesi ve oluşacak olan kümülatif hava kirliliğinden insan sağlığının olumsuz etkilenmesi söz konusudur. Bu olumsuz etkilene başta solunum sistemi olmak üzere, kardiyovasküler

Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi

GMK Bulvarı Şehit Daniř Tunalıgil Sok. No: 2 / 17 - 23, 06570 Maltepe - Ankara / Türkiye
Tel: (+90 312) 231 31 79 | Faks: (+90 312) 231 19 52 - 53 | e-posta: ttb@ttb.org.tr | http://www.ttb.org.tr

sistem, nörolojik, üriner sistem üzerinde olacaktır.^{1,2} Özetle insanlar, sırf soludukları hava kirli diye Kronik Tıkaçıcı Akciğer Hastası (KOA), Kalp Hastası olabilecekler, felç geçirebilecekler, akciğer ve mesane kanseri olabilecekler, Alzheimer ve Otizme yakalanabileceklerdir. Kirli hava anne ve bebek sağlığını da olumsuz etkileyecek erken doğumlar, düşük doğum tartılı bebekler dünyaya gelebilecek hatta düşükler artabilecektir.

Konuyla ilgili ulusal ve uluslararası çok sayıda yapılmış bilimsel çalışma bulunmaktadır. Bu bilimsel çalışmalara ek olarak Çanakkale ve Biga Yarımadası Yöresi için planlanan kömürlü termik santrallerin neden olacağı hava kirliliğinin modelleme sonuçları da değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Hava kirliliği ile ilişkili en önemli gelişme ise Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı (IARC), 2013 yılında dış ortam hava kirliliğini bir bütün olarak Grup 1 kanserojen yani insanlarda kesin olarak kanser yaptığı kanıtlanmış etken olarak ilan etmiştir. Hava kirliliği özellikle akciğer ve mesane kanserine neden olmaktadır. Kömürlü termik santraller de hava kirliliğine neden olan sanayi temelli kaynakların başında gelmektedir.³
2. Hava kirliliğinin en önemli bileşeni olan Partiküler Madde (PM) de ayrıca tek başına kanser yapıcı olarak ilan edilmiş ve Grup 1'e eklenmiştir. Son veriler ışığında 2010 yılında tüm dünyada akciğer kanserinden meydana gelen 223 000 ölüm hava kirliliğinden kaynaklanmaktadır.⁴
3. Güncel verilere göre, 2010 yılında sadece ülkemizde dış ortamda partikül madde (PM) ve ozona maruz kalma nedeniyle yaklaşık 30 000 kişi zamanından önce hayatını kaybetmiştir.⁵
4. Çanakkale bölgesinde var olan ve hali hazırda işletmede olan kömürlü termik santrallerin yarattıkları sağlık etkileri nedeniyle 2010 yılında (İÇDAŞ Termik Santrali, Çan Termik Santrali ve İÇDAŞ Bekirli Termik Santrali) toplamda 2650 yaşam yılı kaybı ve 42.910 iş günü kaybına yol açmıştır. Ayrıca yakında işleme alınacak olan CENAL Termik Enerji Santrali de her yıl 1.320 yaşam yılı kaybı ve 27.710 iş günü kaybına yol açacaktır. Çalışmakta olan kömürlü termik santrallerin mevcut etkilerinin zaten oldukça büyük olduğu Çanakkale bölgesinde, halk sağlığının korunması açısından değil 13 santrale yeni bir tek santrale daha izin verilmemesi gerekmektedir.⁶
5. ÇED Raporundan görüldüğü üzere, santralda kullanılacak ve bölgeden çıkartılacak yerli linyit kömürü, oldukça düşük kalorili (1080 kalori) ve kül oranı oldukça yüksek (yüzde 53). Linyit, taşkömüründen daha düşük bir enerji içeriğine sahip olduğundan, aynı miktarda elektrik üretebilmek için yaklaşık üç kat fazla miktarda linyit kömürü yakılması gerekecektir. Bu nedenle, aynı elektrik gücü çıkışına sahip taşkömürü

¹ HEAL, Türk Tabipleri Birliği, Halk Sağlığı Uzmanları Derneği, Türk Toraks Derneği, TUSAD, İMUD, Türkiye'de Hava Kirliliği ve Sağlık, Bilgi Broşürü.

² Çağlayan Ç. Türkiye'de Hava Kirliliği, Türkiye Sağlık Raporu 2014, HASUDER, Erişim:

http://halksagligiokulu.org/anasayfa/components/com_booklibrary/ebooks/TSR2014T.PDF

³ WHO International Agency for Research on Cancer (IARC) (2013). "Outdoor air pollution a leading environmental cause of cancer deaths" Erişim: http://www.iarc.fr/en/media-centre/iarcnews/pdf/pr221_E.pdf

⁴ IARC-WHO. IARC: Outdoor air pollution a leading environmental cause of cancer deaths. Erişim: 06.01.2017,

http://www.iarc.fr/en/media-centre/iarcnews/pdf/pr221_E.pdf

⁵ Global Burden of Diseases 2013'den aktaran, OECD (2014). The Cost of Air Pollution – Health Impacts of Road Transport, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264210448-en>

⁶ Sessiz Katil 2014, Greenpeace.

yakıtlı bir termik santrale göre, bir linyit santrali, genel olarak daha yüksek miktarda zararlı kirletici salımı oluşturacaktır. Türkiye'nin yerli linyiti düşük ısısal değere ve göreceli olarak yüksek miktarda kül, nem ve kükürt içeriğine sahiptir. Dolayısıyla bu linyitin yakılmasından doğan hava kirliliği de yüksektir. Türkiye'de işletmedeki linyit yakıtlı termik santrallerden salınan SO², PM, ağır metal ve radyoaktivitenin insan sağlığına etkilerini tespit eden çok sayıda bilimsel araştırma mevcuttur.⁷

6. Çanakkale ve Biga Yarımadası Yöresi, hem Türkiye hem de dünya çapında kömür madenciliği ve kömürlü termik santral tehdidinin en ciddi boyutlarda yaşandığı bölgelerden. Bu yörede toplam 14.450 MW kurulu güç ile 16 kömürlü termik santralin üretim yapması planlanıyor. Yöredeki hava kalitesi, sağlık ve toprak üzerine olası etkileri, CALPUFF hava kirliliği modelleme sistemi (ABD Çevre Koruma Dairesi-ABD EPA tarafından uzun erimli kirletici taşınımı ve etkilerini saptamak üzere kullanılan bir model) kullanılarak çalışıldı. Sonuçlar, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) önerilerine göre değerlendirilmiştir. Santrallerin kümülatif etkilerinin göz önüne alınarak karar verilebilmesi açısından çalışma oldukça önemlidir. Bölge'de yapılan hava kirliliği değerlendirme sonuçları da göstermektedir ki:

- a. Yapılacak olan santraller bölgedeki PM_{2.5}, NO₂ düzeylerini büyük ölçüde arttırarak kümülatif kirlilik yükünü insan sağlığını olumsuz etkilediği bilimsel olarak gösterilmiş sınır değerlerin çok üstüne çıkartacaktır.⁸
- b. Bu durum bölgedeki felç, akciğer kanseri, yetişkinlerde kalp ve solunum yolu hastalıkları ile çocuklarda solunum yolları semptomlarında artışa ve dolayısıyla bu hastalıklardan kaynaklanan erken ölümlere neden olabilir.⁹ Ayrıca, kükürtdioksit (SO₂), azotoksitleri (NO_x) ve toz salımı nedeniyle havadaki zehirli parçacık madde oluşumun da artışı ek hastalıkları da beraberinde getirmektedir.
- c. Örneğin çalışmada yapılan projeksiyonlar Çanakkale Bölgesi'nde yaşayan vatandaşlarda öldürücü hastalıkların ne miktarda artacağını gözler önüne sermektedir. Örneğin Raporda, artan kanserojen PM_{2.5} miktarının ek olarak yılda yeni 75 Akciğer kanseri, 549 İskemik Kalp Hastalığına, 163 Felç'e ve 46 KOAH'a neden olacağını belirtilmektedir.¹⁰
- d. Çalışmada yapılan projeksiyonlar öldürücü olmayan hastalıkların halkın sağlığını ne boyutta etkileyeceğini de hesaplamıştır. Buna göre; bir yılda 160 yeni düşük doğum tartılı bebek dünyaya gelecek, 200 kişi bu nedenle kronik bronşit olacak, 120 kişi hava kirliliğine bağlı nedenlerle hastaneye başvuracaktır. Sırf kömürlü termik santrallerin kümülatif kirliliği nedeniyle 4440 çocuk, 36000 erişkin astım atağı geçirecek, 3100 kişi işe gidemeyecektir.¹¹

⁷ Ödenmeyen Sağlık Faturası, Sağlık ve Çevre Birliği HEAL, 2015

⁸ WHO Ambient Air Pollution, 2016

⁹ Dadvand et al., 2013, akt. Çanakkale ve Biga Yarımadası Yöresi için planlanan kömürlü termik santrallerin neden olacağı hava kirliliğinin modelleme sonuçları

¹⁰ Çanakkale ve Biga Yarımadası Yöresi için planlanan kömürlü termik santrallerin neden olacağı hava kirliliğinin modelleme sonuçları

¹¹ Çanakkale ve Biga Yarımadası Yöresi için planlanan kömürlü termik santrallerin neden olacağı hava kirliliğinin modelleme sonuçları

